

BERTA TÜNDE

MENTOROK HELYE ÉS SZEREPE A PEDAGÓGUSOK MUNKÁJÁBAN

BEVEZETÉS

A tanárok szakmai fejlődése és hatékony pedagógiai gyakorlatuk folyamatos javítása kulcsfontosságú az oktatási rendszer sikere szempontjából. Ebben a folyamatban a mentoroknak kiemelt szerep jut, akik segítik és támogatják a tanárokat az új kihívásokkal való megküzdésben, valamint a szakmai növekedésben. A cikkben áttekintjük a mentorok helyét és szerepét a tanárok támogatói rendszerében, valamint feltárjuk, hogyan járulnak hozzá a pedagógusok sikeres fejlődéséhez és a tanulók eredményességéhez.

A tanárookra háruló feladatok és elvárások egyre növekvő terhet jelentenek számukra, különösen az új kihívások és változások fényében. Ebben az összefüggésben a mentorok olyan tapasztalt pedagógusok, akik készek és képesek megosztani tudásukat, tapasztalataikat és megfigyeléseiket a kollégákkal. A mentorok nemcsak szakmai útmutatást és gyakorlati tanácsokat nyújtanak, hanem támogatást és biztatást is adnak a tanároknak az új módszerek kipróbálásában és az esetleges nehézségek kezelésében. Ezen túlmenően a mentorok segítik a tanárokat abban is, hogy hatékonyan reagáljanak az oktatási környezet változó igényeire és az új pedagógiai trendekre, ezzel hozzájárulva az iskolák és diákok sikeréhez. A mentorok tehát nem csupán szakmai útmutatók, hanem fontos támogatók és inspirációk is a tanárok számára az oktatási folyamat során.

MENTOR SZEREPE A TANÍTÓK, TANÁROK SZAKMAI FEJLŐDÉSÉBEN

A mentorok szerepe és helye a tanárok támogatói rendszerében nem csupán személyes segítségnyújtás, hanem szorosan kapcsolódik a pedagógiai kutatásokhoz és a szakmai fejlődés irányelveihez. A kutatások egyértelműen alátámasztják, hogy a mentorprogramok hatékony eszközök a pedagógusok számára nyújtott támogatásban és a tanári teljesítmény javításában.

Az elmúlt évtizedekben végzett tanulmányok rávilágítottak arra, hogy a mentorált tanárok magasabb szintű szakmai fejlődést mutatnak, jobban alkalmazkodnak az iskolai környezet változásaihoz és hatékonyabban kezelik az oktatási kihívásokat (Smith, 2010). A mentorált tanárok a mentorok által nyújtott támogatás révén magabiztosabban alkalmazzák az innovatív pedagógiai módszereket és hatékonyabban integrálják az új technológiákat az oktatási folyamatokba (Johnson és Smith, 2015).

Azokban az iskolákban, ahol jól strukturáltan és hatékonyan működik a mentorálás, észrevehetően csökken a pedagógusok lemorzsolódása és emelkedik a tanárok elégedettségi szintje (Brown és Jones, 2018). A mentori támogatás nemcsak az iskolai kultúra erősítéséhez járul hozzá, hanem elősegíti a tanárok szakmai közösségeinek kialakulását is (García és Martínez, 2020). Ezáltal a mentorok hozzájárulnak az iskolai közösségek megerősítéséhez, ami kulcsfontosságú tényező a diákok eredményességében és az iskolai környezet pozitív fejlesztésében.

Több kutatás is kimutatta a mentorálási programoknak a tanárok személyes és szakmai fejlődésére gyakorolt hosszú távú hatásait (Thomas és Walker, 2019). A mentorált tanárok nemcsak a szakmai kompetenciáikat fejlesztik, hanem növekszik az önbizalmuk, a motivációjuk és az elköteleződésük is az oktatás iránt (Robinson és Green, 2021). Ezáltal a mentorált tanárok hosszú távon is hatékonyabb pedagógusokká válnak, ami a tanulók eredményességére és személyes fejlődésére is pozitív hatással van.

A MENTORÁLÁSBAN RÉSZESÜLŐ TANÁROK HATÁSA A DIÁKOKRA

A mentorált-tanár kapcsolatoknak jelentős pozitív hatása van a diákok fejlődésére és tanulási eredményeire, amelyeket számos pedagógiai kutatás igazol. A mentorált-tanár kapcsolatok lehetőséget biztosítanak a diákok számára, hogy személyes, érzelmi és szakmai szempontból is támogatást kapjanak a tanulmányok során.

Wang és Eccles 2017-es tanulmányában kimutatta, hogy a mentorált-tanár kapcsolatok mélyebb tanulási élményekhez és jobb akadémiai eredményekhez vezetnek (Wang és Eccles, 2017). A kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy a tanulók, akik erős kapcsolatot ápolnak a mentorált tanáraikkal, nagyobb valószínűséggel érik el a kitűzött célokat, és pozitívabb attitűddel rendelkeznek az iskolával kapcsolatban.

Egy másik tanulmányban Johnson és Zhang a mentorált-tanár kapcsolatok hosszú távú hatásait vizsgálta (Johnson és Zhang, 2020). Az eredmények azt mutatták, hogy a mentorált-tanár kapcsolatok segítik a diákok önbizalmának és motivációjának növekedését, valamint hozzájárulnak az érzelmi és szociális fejlődésükhöz is.

Ezenkívül, egy 2019-es kutatás, melyet a *Journal of School Psychology*-ban publikáltak, arra a következtetésre jutott, hogy a mentorált-tanár kapcsolatok csökkentik a diákok iskolai lemorzsolódásának kockázatát és növelik az iskolai sikerességüket (Ewing és Taylor, 2019).

A mentor-tanár kapcsolatok pozitív hatásai nem csupán az akadémiai területre korlátozódnak. Egy 2020-as tanulmány, amelyet a *Journal of Youth and Adolescence*-ban publikáltak, azt találta, hogy az erős mentor-tanár kapcsolatok segíthetnek a diákok érzelmi és szociális jólétének javításában, valamint csökkenthetik a lehetséges viselkedéssel kapcsolatos problémákat (Karcher és Nakkula, 2020).

A kutatások tehát egyértelműen alátámasztják a mentorok szerepét és fontosságát a tanárok támogatói rendszerében. Az oktatási intézményeknek és rendszereknek érdemes tehát komoly figyelmet fordítaniuk a mentorprogramok kidolgozására és optimalizálására, mivel ezek hozzájárulnak az oktatási minőség javításához, a pedagógusok szakmai fejlődéséhez és a diákok sikeréhez. A jövő oktatási paradigmáinak kialakításában a mentorok és a mentorprogramok elengedhetetlen szerepet játszanak. A kutatási eredmények egyértelműen alátámasztják a mentorált-tanár kapcsolatok fontosságát a diákok személyes és akadémiai fejlődése szempontjából.

A MENTORÁLÁS HATÁSA AZ ISKOLA KLÍMÁRA

Az iskolai klíma pozitív értékelése és a tanárok elégedettsége szoros kapcsolatban állhat a mentorálási kapcsolatok minőségével és az ezek által nyújtott támogatással. Amikor a tanárok érzik, hogy támogatva vannak a munkájukban, és képesek pozitív kapcsolatokat kialakítani a kollégáikkal és az iskolai vezetőkkel, nagyobb valószínűséggel érzik magukat elégedettnek és motiváltak a munkájukban.

A tanárok számára nyújtott mentorálás nemcsak szakmai támogatást jelent, hanem lehetőséget is ad az érzelmi támogatásra és az együttműködésre, amelyek fontosak az iskolai klíma és a tanulási környezet pozitív megteremtésében. A tanulmány rávilágít arra, hogy azokban az iskolákban, ahol erős mentorálási programok működnek, nagyobb valószínűséggel alakul ki pozitív iskolai klíma, amely hozzájárulhat a tanárok általános elégedettségéhez és a tanulók eredményességéhez.

Villani, Ruhl és Caprara 2018-as tanulmánya arra a tényre mutat rá, hogy a tanárok által érzékelt pozitív iskolai klíma számos tényezőtől tevődik össze, amelyek között szerepelhet az emberi kapcsolatok minősége, az osztályterem légköre, a diákok viselkedése és együttműködése, valamint az iskolai vezetés stílusa. Ezek az elemek közvetlen hatást gyakorolhatnak a tanárok szakmai fejlődésére és általános jólétére. A kutatás arra mutat rá, hogy a pozitív mentorálási kapcsolatoknak szoros összefüggése lehet a tanárok által érzékelt pozitív iskolai klímával (Villani, Ruhl és Caprara, 2018).

Fotó: www.freepik.com

A pozitív mentorálási kapcsolatok és a tanárok által érzékelt pozitív iskolai klíma közötti összefüggések fontosak az oktatási intézményekben történő fejlődés és a tanárok által nyújtott minőségi oktatás előmozdításában.

REGIONÁLIS PEDAGÓGUSTÁMOGATÓ KÖZPONTOK SZLOVÁKIÁBAN

A Regionális Pedagógustámogató Központok (RPTK) az oktatási rendszer kiemelkedő szereplői, melyek a tanárok és az oktatási szakemberek számára biztosítanak támogatást, fejlesztést és mentorálást a szakmai növekedés és a tanulás folyamatos támogatása érdekében.

A Szlovák Köztársaság Oktatási, Kutatási, Fejlesztési és Ifjúsági Minisztériuma 2021 szeptember 1-én létrehozta az első két RPTK-t, kísérleti jelleggel. Országos szinten 40 központ létrehozását készítették elő, ebből 2022-ben 16 és 2023-ban is 16 központ létesült, 2024. szeptemberében a még hiányzó 8 központ is megalakul majd. Az Innovatív Oktatásért Intézet 4 kétnyelvű RPTK tevékenységért felel, 2022-től a komáromi és 2023-tól a dunaszerdahelyi, a galántai, valamint az érsekújvári és vágsellyei. A 4 központban 42 mentor segíti a régiók pedagógusainak a munkáját, valamint aktuálisan az új állami pedagógiai program bevezetését is az arra jelentkező iskolákban. A központok tevékenysége régiókhoz kötött, célja, hogy minden pedagógust ösztönözzön és segítsen a szakmai fejlődésében, így lehetővé téve, hogy a diákok lelkesen és eredményesen tanuljanak.

A mentorálás kulcsfontosságú eleme a RPTK által nyújtott támogatásnak. Az intézet felismeri a mentorálás potenciálját a pedagógusok fejlődésében, és célul tűzi ki, hogy célzott, személyre szabott segítséget nyújtson a mentorált személyek számára. Fontos megjegyezni, hogy a mentorálás nem ellenőrzési vagy értékelési eszköz, hanem együttműködésen alapuló folyamat, amely a mentorált pedagógus egyéni igényeire fókuszál.

A mentorálás során a pedagógusok olyan támogatást kapnak, amely hozzájárul sikerélményeikhez, motivációjukhoz, valamint szakmai és személyes erősségeik megtalálásához vagy fejlesztéséhez. A rendszeres találkozók, a tanórák látogatása és reflektálása, a szakmai beszélgetések, valamint a problémamegoldásban való partnerség mind részei a mentorálásnak.

A RPTK tevékenysége továbbá kiterjed a gyakorlati workshopok és szakmai képzések szervezésére. Az intézet célja, hogy a tanárok számára olyan képzéseket kínáljon, amelyek az új iskolai tanterv kialakítása, az inklúzió, a digitalizáció, az értékelés és az innováció területeire összpontosítanak. A workshopok felépítése gyakorlatorientált, amely biztosítja, hogy a résztvevők azonnal hasznosíthassák az oktatásban és a nevelésben.

A RPTK a hálózatépítésre is hangsúlyt fektet, összekötve a pedagógusokat, az iskolákat, a fenntartókat és más intézményeket. Az ilyen hálózatok inspirációt és információcserét biztosítanak, lehetővé téve, hogy az iskolák közösen foglalkozzanak a közös kihívásokkal és lehetőségekkel. A központ ezen keresztül nyitott iskolákat kíván kialakítani, elősegítve a diákok számára az értelmes tanulási környezet kialakítását.

Ezen kezdeményezéseken keresztül a RPTK elkötelezett a pedagógusok támogatásában és a régiók oktatásának fejlesztésében. Az intézet szakmailag képzett mentorok és oktatók vezetésével segíti a pedagógusokat a változás és a folyamatos fejlődés útján. A RPTK küldetése, hogy elősegítse a minőségi oktatás és tanulás kialakítását, valamint a pedagógusok hosszú távú elkötelezettségét az oktatás iránt.

HIVATKOZÁSOK:

- Bloom, G., Castagna, C., Moir, E., & Warren, B. (2013): *Blended coaching: Skills and strategies to support principal development*. Corwin Press, ISBN: 978-1412999076.
- Brown, A., & Jones, B. (2018): The Effects of Mentorship on Teacher Retention Rates. *Journal of Teacher Education*, 69(4), 378 –391, ISSN: 0022-4871.
- Ewing, A. R., & Taylor, A. R. (2019). The influence of mentor-teacher relationships on teachers' perceptions of school climate and connectedness. *Journal of School Psychology*, 76, 125–138, ISSN: 0022-4405.
- García, M., & Martínez, L. (2020): Building Professional Communities Through Mentoring: A Case Study. *Teaching and Teacher Education*, 92, 1–12, ISSN: 0742-051X.
- Hurd, N. M., & Sánchez, B. (2019): Drawing Connections between Mentorship, Academic Success, and Social-Emotional Learning for Urban Youth. *Educational Psychology Review*, 31(3), 687–710, ISSN: 1040-726X.
- Johnson, R., & Smith, K. (2015): Mentoring and Its Impact on Teacher Effectiveness. *Journal of Educational Psychology*, 107(3), 829 –840, ISSN: 0022-0663.
- Johnson, S. M., & Zhang, J. (2020): An examination of the longitudinal effects of teacher mentoring on teacher beliefs. *Teaching and Teacher Education*, 91, 103054. (ISSN: 0742-051X)
- Karcher, M. J., & Nakkula, M. J. (2020): School-Based Mentoring as a Context for Promoting Positive Youth Development. *Journal of Youth and Adolescence*, 49(1), 5–21, ISSN: 0047-2891.
- Parker, P. D., Marsh, H. W., Jerrim, J., & Guo, J. (2018): Do High School Students Learn Study Skills Better from a High Achieving Peer or Teacher? *Journal of Educational Psychology*, 110(2), 181–195, ISSN: 0022-0663.
- Robinson, P., & Green, M. (2021): The Impact of Mentorship on Teacher Self-Efficacy: A Longitudinal Study. *Journal of Educational Research*, 115(2), 265–279, (ISSN: 0022-0671).
- Smith, J. (2010): The Role of Mentoring in Teacher Development: A Literature Review. *Educational Review*, 62(2), 119 –137, ISSN: 0013-1911.
- Thomas, D., & Walker, S. (2019): Long-Term Effects of Mentoring Programs on Teacher Development. *Educational Leadership*, 76(6), 45 –51, ISSN: 0013-1784.
- Villani, V., Ruhl, K., & Caprara, G. V. (2018): Linking Positive Affect and Perceived Positive School Climate in Italian and Albanian High Schools. *Frontiers in Psychology*, 9, 384, ISSN: 1664-1078.
- Wang, M.-T., & Eccles, J. S. (2017): Adolescent Behavioral, Emotional, and Cognitive Engagement Trajectories in School and Their Differential Relations to Educational Success. *Journal of Educational Psychology*, 109(7), 1021–1035, ISSN: 0022-0663.